

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Eica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Bănușana”, „Banca Poporală” (Dej), „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrișana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Ricz), „Cassa de păstrare”, (Mercurea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Ciacovana”, „Chiorana”, „Cordreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corrineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgeșana”, „Furnica”, „Georgiana”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Iulia”, „Jiana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Lugoșana”, „Mercur”, „Mielul”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Iva-mure), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercăiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnavăna”, „Tibleșana”, „Tîmășana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săsesc), „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărăndeana”, „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Socialismul.

VII.

Socialismul și naționalitatea noastră.

În articolele precedente am arătat ce este socialismul, cari sunt direcțiile, scopul, mișcările, esența lui în epoca mai nouă și părțile bune și rele ce i-se atribuie.

De astădată vom reda câteva păreri asupra socialismului în raport cu naționalitatea noastră, emise de d-l Dr. N. Vecerdea în instructiva sa conferință ținută în primăvara acestui an în Brașov.

În conglăsuire cu rezultatele la cari au ajuns scriitorii străini și cei mai de samă ai noștri cari s'au ocupat cu această chestiune, D-l Vecerdea constată că între creștinism respective religii și între socialism nu există nici un contrast principial și că prin urmare o dușmănie principială încă este nemotivată, pentru că religionea sau biserica, ca instituțiune eternă, nu trebuie confundată cu slujitorii ei de pe vremuri, dintre cari pot să fie și chiar sunt adeseori unii foarte răi.

Cu privire la naționalitate este a se remarcă și de a se reține înainte de toate că socialismul apreciază naționalitatea singuratecelor popoare sau națiuni făcând marea și importanta deosebire între națiunea și naționalitatea culturală sau etnică și între cea politică.

În baza acestei deosebiri socialismul modern s'a declarat în timpul din urmă de ne-numărateori prin programele stabilite în congresele sale, cât și mai ales prin atitudinea și faptele celor mai autorizați reprezentanți ai săi, că naționalitatea culturală sau etnică o

recunoaște și o admite necondiționat, ba este gata a o apăra și a lupta pentru ea, și că numai naționalitatea politică nu o recunoaște și o combate. Naționalității etnice îi recunoaște necondiționat dreptul de a fi, și din această cauză este dușmanul tuturor acelor state, cari siluesc și violentează națiunile etnice din cari sunt compuse. Socialismul modern este în special dușman al șovinismului, al imperialismului și jingoizmului pentru că în aceste vede reprezentate și apărate numai interesele burghezimei capitaliste din singuratecele state.

Socialismul bine explicat și bine înțeles nu este dușman nici al naționalității și nici al religiei noastre și nu există nici un singur motiv special și serios ca să ne temem de el.

Poporul român mai are un element cu o putere așa de mare și atât de conservatoare încât numai el singur ar fi de ajuns, ca să ne ferească și să ne apere de orice primejdie, provenită dela socialism, dacă cumva acesta ar fi primejdios, precum de fapt nu este. Acest element, această mare putere a poporului român este țărănimea română, care ca oricare țărănime își are însemnătatea sa specială în fața socialismului și în fața tendințelor acestuia. Reprezentanți autorizați ai socialismului au trebuit să constate, că țărănul nu voește să se lapede cu nici un preț de parcela sa și să se facă proletar și că teoriile socialismului nu se pot aplica nici odată față de țărani, fiind ele stabilite numai cu considerare la muncitorii industriali și că prin urmare socialiștii au trebuit și trebuie să renunțe cu desăvârșire și pentru totdeauna dela socializarea și proletarizarea țărănului.

Poporul român din Ungaria și România se compune din circa 90% țărani și din circa 10% intelectuali, iar o clasă mijlocie — din care se recrutează de regulă socialiștii — ne lipsește aproape cu desăvârșire.

În baza acestor constatări socializmului nu trebuie să i-se atribue la noi tendințe agresive și însușiri disolvante și distrugătoare.

*

Și totuși avem și noi un număr, ce e drept, minimal de meseriași și industriași care crește pe zi ce merge. Avem mai departe și o sărăcime, un proletariat fără casă și fără masă. Aceștia, fără doar și poate, cu greu vor putea fi feriți de a se atașa la clasa socialiștilor.

Nu trebuie să uităm, că apariții îngrijitoare s'au ivit și la noi și în România. În 1903 s. e. cu ocazia adunării cercuale a desp. „Bocșa“ al „Asociațiunii“, ținută în Zorlențul mare, poporul sedus de apostoli falși, de socialiști, cari au cutreerat și acel ținut, s'a purtat demonstrativ în tot decursul adunării, strigând: „nu ne trebuie școală și preoți, nu ne trebuie astfel de învățături...“ și au respins și cărțile distribuite de comitet.

Apoi tragica întâmplare dela Aleșd, pusă la cale tot de socialiști, ne este încă vie în memorie.

Iar turburările din primăvara anului 1907 întâmplare în România sunt un memento asupra stărilor nefavorabile de acolo, la a căror îndreptare, să recunoaștem că, se lucrează cu zor.

(Se va continua).

Banca culturală și noi.

În cursul discuției destul de vii, ce s'a încins de un timp încoace, atât în ziaristica noastră, cât și în convorbiri particulare, în jurul așa zisei „Bănci culturale“, urzitorii ideei acestei instituții, s'au opintit și se opintesc continuu a ne prezenta lumii, pe noi și cercurile conducătoare ale băncilor noastre, în deosebi pe bărbații grupați în jurul primului nostru institut de bani, ca contrari ai ideii salutare urmărite cu fondarea unei bănci culturale. I se spune publicului, nu de ajuns orientat asupra adevărului, că „cobim a rău“, că „continuu cântim ca nimeni alții contra fondării băncii proiectate“; ba în Nr. 73 dela 18 crt. al „Tel. Român“ inițiatorul vizibil al „Băncii culturale“ ne adresează direct rugarea: „să mai contenim cu ținuta ostilă, căci numai spre stricăciune ne va fi“.

Nu știm ce rost poate avea răspândirea astorfel de știri eronate, împreunate chiar cu avertizări la adresa noastră, pentru că buunăcredință nu se poate susține nici despre cercurile conducătoare ale băncilor noastre și nici despre noi, că am fi combătut vreodată *ideea fundamentală* a propunerii părintelui Cristea. Coloanele revistei noastre mărturisesc tocmai contrarul, căci în Nr. nostru 20 când pentru prima dată ne-am ocupat

cu propunerea prezentată în sinod cu privire la „Banca culturală“ am zis:

„Nu credem să existe român adevărat, care se nu întimpine cu cea mai mare bucurie pe un grup de acționari, cari ar înființa o bancă cu capital social, cât de mare, cu mențiunea, ca mulțămindu-se ei cu fructificarea capitalului investit în bancă, egală cu interesele depunerilor făcute la institut, *plusul profitului net să-l transpună la consistor spre a dispune de el în scopuri culturale*“;

iar într'un al doilea articol al nostru am repetat, că: „și noi am salutăm cu toată căldura un astfel de institut“.

Ceeace am combătut și ne-am ținut datori a combate a fost, ca „Banca culturală“, ca o instituție profană să o înființeze și alimenteze biserica cu organele și capitalurile sale, cum propusese *original* părintele Cristea și cum eram în drept a crede că se contemplează fondarea acestui institut, câtă vreme propunerea a fost prezentată în o corporație bisericască, ca sinodul arhidiecezan, și acesta a transpus propunerea spre studiere unui for bisericesc, consistorului arhidiecezan.

Și cât de întemeiate au fost nedumeririle, cărora am dat expresiune în articolele noastre publicate asupra acestei chestiuni, nimic nu o dovedește mai eclatant, decât metamorfoza prin care a trecut „Banca culturală“, dela sinod încoace.

Convins, probabil și prin cele publicate de noi în aceasta chestie, că în forma original contemplată, ca bancă pur clericală, ideea „Băncii culturale“ este absolut nerealizabilă, părintele Cristea, deja scurt timp după sinod își modifică în „Telegr. Român“ propunerea într'acolo, că banca din chestiune va avea să o înființeze „un consorțiu restrâns de bărbați valoroși în cari biserica are deplină încredere“.

Iar după niște propuneri naive apărute în „Tel. Român“ și făcute și în „comisiunea consistorială a băncii“ de a se fonda „Banca culturală“ ca însoțire comercială cu un număr restrâns de participanți, care să se ocupe mai mult numai cu *reescont* și *emisiunea de scrisuri fonciare* — azi — precum tocmai cetim în „Lupta“ Nr. 144 dela 22 crt. — banca d-lui Cristea, purtând seducătorul titlu de „Banca culturală“ începe a lua forma concretă a unei *intreprinderi speculative pe acții*, ca oricare altă întreprindere de a noastră de aceasta natură, de care se deosebește numai prin faptul că fixează ca dividenda maximală 5%, plusul câștigurilor realizate, având a intra în „fondul cultural arhidiecezan“.

Va să zică după atâtea opintiri și atâtea foc de artificiu chestiunea „Băncii culturale“ a ajuns acolo, de unde trebuia pornită dela început, în care caz ar fi lipsit orice discuție în jurul ei și noi încă am fi rămas scutiți de epitetul de „egoști“ și „contrari ai culturii poporului nostru“ ce cu atâtea ușurătate și de atâtea ori ni s'a dat din partea celor dela „Banca culturală“.

Că între împrejurările din zi în zi tot mai grele, ce se crează băncilor, „Banca culturală“ în înființare cu un modest capital social de K 300.000— (dela 1 mil. s'a redus la atâtea!) în ce măsură va fi în stare a-și justifica numele, rămâne să ne arete viitorul. Noi ca oameni practici, dedați a calcula cu factori reali, prevedem — și am dori mult ca viitorul să ne desmintă — că pe astfel de baze așezată, „Banca culturală“, oricât se va bucura de spriginul cercurilor noastre clericale, puțin, de tot puțin va putea contribui din prisosul veniturilor sale pentru scopuri culturale — afirmative scopul principal urmărit cu înființarea ei.

Schimbarea și întregirea legii execuționale.

(Articolul de lege LX ex 1881).

(Continuare).

§. 4.

Textul §-ului 25 al articolului de lege LX din 1881 să întregeste cu următoarele dispozițiuni:

La astfel de execuții, la cari se intenționează a încasa o sumă de bani, care fără accesorii nu trece peste K 100 sau a cărui obiect e un lucru sau drept, a cărui valoare fără accesorii nu trece peste K 100, execuția necondiționat trebuie să se ordoneze din oficiu. In cazul acesta cu astfel de spese, cari le-a cauzat exequentul cu intervenția lui la oricare pas de execuție, nu se poate însărcina executul.

Tot aceste reguli sustau și în cazul execuției continuative.

Valoarea obiectului execuției o fixează judecătoria cu aplicarea corespunzătoare a §-ului 3 și 4 a art. de lege XVIII din 1893 fără ascultarea partidelor; în cazul acesta recursul nu are loc.

§. 5.

Alineatul prim a §-ului 35 a legii LX din 1881 se întregeste cu aceea, că remonstrare se poate face și verbal și cu ocazia executării procedurii defectuoase (vătămătoare) înaintea exmisului, care o cuprinde în protocol.

§. 6.

In locul §-ului 54 al art. de lege LX ex 1881: *Leafu regulată sau întregirea aceleia, sub orice titlu, care are caracterul de plată, precum și competența afară de serviciu (várákozási illetmény) a oficialilor și funcționarilor de stat, de comitat și comunali, mai departe a preoților, a profesorilor și învățătorilor aplicați la școlile publice de stat, comunale sau confesionale, a persoanelor aparținătoare armatei (art. de lege VI din 1889 § 2) gendarmariei, a personalului institutelor de deținere sau corecțiune, a oficialilor și alți angajați cu plată anuală, precum și aceia cu plată sau competență lunară a întreprinderilor de drum de fier, vapor, întocmite cu putere de mașini pentru comunicațiune, oficialiilor direcționali, de artă sau administrativi, actorilor dramatici sau de operă, membrilor corului sau orhestrei (muziceii) aplicați la teatrul național sau opera reg. ungurească și în fine suboficialilor și servitorilor aplicați în serviciul public — se poate lua sub sechestru maximum a treia parte și aceasta numai așa ca să rămână neatins (nescuestrat) pentru execut K 2000 anual.*

Banii de cuartir a persoanelor înșirate în alineatul prim se pot cuprinde numai pentru pretenziuni de chirie; celelalte competențe, cari umblă cu serviciul, în genere nu se pot cuprinde. Dacă vr'o persoană amintită în alineatul prim s'a obligat la plată prin legarea banilor de cuartir cu act public, pentru zidirea sau cumperarea vreunei case pe seama lui, atunci pentru pretenziunea, ce rezultă din aceasta se pot cuprinde banii de cuartir a obligatului.

Pretenziunile cari rezultă din avansuri de salariu executându-se pe competențele acestor persoane nu au prioritate față de astfel de pretenziuni, pentru cari creditorul a câștigat drept de penn (zalog) înainte de asemnarea avansului; alte pretenziuni cari rezultă din referințele de serviciu, mai ales competențele de serviciu, superplusul de plată (fizetési túlévezmény) retribuția (térítmény) precum și reperturile și pedepsele în bani au prioritate față de pretenziunile acelor creditori, cari au

câștigat asupra competenței mai curând drept de penn. Mai departe au prioritate față de creditorul care a câștigat mai curând drept de penn, pretenziunile pentru speșele casselor publice de morboși (art. de lege XXI din 1898) precum și alte pretenziuni, cari sunt normate în lege.

Pentru pretenziunile indicate în alineatul premergător se pot folosi competențele fără considerare la limitările cuprinse în legea prezentă. Cu privire la folosire sunt dătătoare de ton regulile, cari sustau în privința aceasta; în lipsa astorfil de reguli se pot folosi cel mult 20% din sumele indicate în legea prezentă ca nescuestrabile.

§. 7.

In locul §-ului 55 a art. de lege LX din 1881:

Nu se poate cuprinde penziunea sau gratificațiunea (kegydíj) precum și întregirea personală, care le compete în urma pensionării văduvelor, persoanelor înșirate în §-ul premergător, precum și plata de bătrâneță (aggastyáni fizetés) a preoților.

Dacă aceste persoane primesc în loc de penziune excontentare finală sau dacă persoanele aparținătoare armatei pe lângă pierderea rangului primesc gratificație (kegydíj); aceasta în privința sequestrării e egală cu penziunea.

Dacă escontentarea finală s'a fixat în suma, care corespunde la competențele calculabile pe 2 ani, atunci partea sequestrabilă este a se fixa deosebit pentru suma, ce cade pe fie-care an. Tot această regulă se aplică și la excontentarea penziei (§ 28 și 31 a legii XI din 1885).

In cazurile indicate în alineatele premergătoare 3 e a se aplică în mod corespunzător alineatul 3 și 4 din §-ul 6. Competințele de educație (§§ 39—44 art. de lege XI din 1885) în genere nu se pot cuprinde.

§. 8.

§-ul 57 al art. de lege LX din 1881 se modifică așa, că din interesele caufiunei de căsătorie militară numai a treia parte se pot cuprinde și anume așa, că din interese se rămână scutite de execuțiune pe un an K 1200.

(Va urma).

Deciziuni de ale Judecătoriei administrative.

Plata competenței de întabulare.

Competința de întabulare de 0.7% dacă nu trece peste K 56— se lipește, pentru încunjurarea reperului, în timbre pe cererea de întabulare. Dacă competența din chestiune însă este mai mare de K 56—, atunci se poate plăti și în bani gata în decurs de 30 de zile dela intimarea mandatului de plată liberat ulterior din partea perceptoratului competent.

In cazul prim e obligat să lipească competența de întabulare în timbre pe cererea de întabulare acela, care a înaintat cererea de întabulare și în acest caz creditorul nu poate fi obligat la plățirea eventualului reper.

In cazul al doilea însă, când adecă competența de întabulare trece peste K 56— este obligat și creditorul în solidum la plățirea ei, chiar și dacă nu s'a licuidat împrumutul.

In acest înțeles a adus Judecătoria administrativă deciziuni principiale sub Nr.ii 9545/905 P., 11017/906 P., 11472/906 P., 13912/906 P., 14892/906.

In legătură cu aceste deciziuni principiale și pentru încunjurarea multelor și considerabilelor pagube materiale credem, că nu va fi inutil a atrage luarea

aminte a cetitorilor noștri, cari încă nu ar fi orientați în privința aceasta asupra normelor legii de timbre și competențe referitoare la intabulări.

În înțelesul acestor norme, la înaintarea cererii de intabulare la autoritatea cărților funduare, petentul are să lipească pe cerere timbrele necesare atât pentru cererea însăși, cât și pentru *competința de intabulare* normată cu 0.7% și anume:

a) *Cererea de intabulare* (și estabulare) *însăși* trebuie timbrată până la suma de K 100 cu timbru de 72 fil. până la K 200 cu timbru de K 1.50 fil., dela K 200 în sus cu K 3, iar rubrele toate (pentru fiecare interesat câte unul) cu timbru de câte 30 fileri exemplarul. Să observă, că suma de garanție încă vine luată în considerare la calcularea competenței de intabulare de 0.7%. Dacă spre exemplu împrumutul cerut a se intabula este de K 100 și suma de garanție e de K 50, cererea trebuie timbrată cu K 1.50; dacă împrumutul e de K 200 și suma de garanție de K 50 timbrul pe cerere va fi de K 3. — (Aceste timbre de cerere au să fiă lipite în fruntea cererii, iar timbrele de rubru de 30 fileri pe fiecare rubru).

b) *Competința de intabulare* normată de 0.7% dacă nu trece peste 56 cor. în total, este a se lipi tot în timbre pe cerere jos la un loc separat și adecă, spre exemplu:

pentru K 500 capital . . .	0.7%	K 3.50	fil.
„ „ 100 suma de garanție „ „	—	70	„
Total K 4.20 f. în timbre.			
pentru K 1000 capital . . .	0.7%	K 7.—	fil.
„ „ 200 suma de garanție „ „	—	140	„
Total K 8.40 f. în timbre.			
pentru K 5000 capital . . .	0.7%	K 35.—	f.
„ „ 500 suma de garanție „ „	—	350	„
Total K 38.50 f. în timbre.			
pentru K 7500 capital . . .	0.7%	K 52.50	f.
„ „ 500 suma de garanție „ „	—	350	f.
Total K 56.— f. în timbre.			

Dela K 56— în sus competența de intabulare de 0.7% nu mai trebuie lipită în timbre pe cerere, ci aceea să va plăti în bani la 30 de zile după intimarea mandatului de plată, ce-l va liberă ulterior perceptoratul.

§.

Fondări noue și urcări de capital în sem. I. 1908.

După o statistică publicată de „Magyar Pénzügy“, în prima jumătate a anului curent s'au înființat institute de bani noue în capitală 5 cu cap. de K 1.265.000— și în provincie 37, cu capital de K 4.603.000—. Între acestea din urmă 37 institute noue de bani sunt înșirate și următoarele 6 românești:

„*Orișana*“ din Brad, cu capital de K 200.000—;
 „*Drăganul*“ din Beiuș, cu cap. de K 200.000—;
 „*Lunca*“ din Boroșineu, cu cap. de K 100.000—;
 „*Oriental*“ din Dobra, cu capital de K 53.000—;
 „*Șecășana*“ din Ludoșul-mare cu cap. de K 30.000—
 și „*Ucea-mare*“ din Ucea de sus cu capital de K 20.000—.

Urcări de capital au avut loc în sem. I. 1908 în capitală la un institut și în provincie la 82 institute, între cari se află și următoarele 7 institute românești:

„*Ardeleana*“ din Orăștie, cu capital urcat dela K 500.000— la K 1.000.000—;
 „*Armonia*“ din Cincul-mare, cu capital urcat dela K 50.000— la K 100.000—;
 „*Câmpeana*“ din Mociu, cu capital urcat dela K 50.000— la K 100.000—;

„*Coroana*“ din Timișoara, cu capital urcat dela K 70.000— la K 100.000—;

„*Murășanul*“ din Maria-Radna, cu cap. urcat dela K 80.000— la K 150.000—;

„*Târnăveana*“ din Sighișoara, cu cap. urcat dela K 60.000— la K 200.000—;

„*Tableșana*“ din Kiskaján, cu capital urcat dela K 50.000 la K 100.000—.

Suma totală a acestor urcări de capital se cifrează cu K 890.000—;

Sub liquidare au ajuns în sem. I, 1908 cu totul 8 institute de bani, dintre cari 4 din capitală și 4 din provincie.

Cartelul Băncilor.

Cartelul băncilor, de care am amintit în numărul nostru precedent s'a perfectuat și condițiile stabilite, precum se anunță, vor intra în vigoare la 1 August a. c.

Reprezentanții băncilor s'au obligat la cea mai mare discreție asupra condițiilor definitiv stabilite, cari vor fi aduse la cunoștința cercurilor interesate abia la 29 crt.

Condițiile, pre cât a transpirat în public, sunt în general identice cu condițiile cartelului băncilor austriace, publicate la timpul său în coloanele revistei noastre.

Sumele incurse în favorul unui cont prin plăți efective, asignări sau compenzări se vor valuta în viitor pe ziua următoare zilei de plată.

Cu asignațiile à vista liberate asupra unor piețe străine se va debita contul comitenților „Valuta per ziua liberării asignațiunii“.

Spesele de poștă și proviziunile de incasso privesc pe comitent.

Cu contravaloarea cupoanelor și a efectelor eșite la sorti, aflătoare în depozit la institute, dacă aceea produc o dobândă fixă se creditează contul comitenților „Valuta per ziua a doua socotită dela scadență“, la alte efecte, „Valuta per ziua a patra dela scadență“.

Plățile în bani gata, efectuate în ziua scadenței pentru achitarea unei datorii scadente se valutează per ziua de plată.

Crearea cartelului se motivează cu faptul, că băncile mari numai pe calea aceasta își pot asigura la operațiile lor de bani un câștig corespunzător, redus în măsură însemnată prin concurența iloyală, ce s'a dezvoltat între ele în timpul din urmă.

Un lucru este sigur, că prin cartel banii se vor scumpi!

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 23 Iulie 1908.

Situațiunea băncilor de emisiune din centrele financiare europene a continuat a se ameliora în săptămânile a doua și a treia din Iulie, astfel că acestea vor putea satisface cu ușurință cererile de ultimo ale pieții. Banca imperială germană dispunea d. e. la 15 crt. de 140 milioane M. bilete scutite de dare, până când în aceiaș epocă din a. tr. era cu 35 milioane M. în dare, iar tezaurul care în 1907 era numai de 877

milioane M. acum face 1103 milioane M. Astfel Banca imperială germană poate privi liniștită la dezvoltarea evenimentelor din cel mai apropiat viitor. Discontul privat notează în Berlin $2\frac{3}{4}\%$, banii pentru trebuințele zilnice se plătesc cu $2\frac{1}{2}\%$, iar de ultimo cu $3\frac{1}{2}\%$ până la $3\frac{1}{4}\%$.

În London numărul e abundanț și costă în piață $1\frac{1}{4}\%$.

Nu mai puțin favorabil se prezintă situația Băncii noastre de emisiune, care dispune la 15 crt. de respectabila sumă de K 1509 milioane aur și o rezervă de bilete libere de dare de K 108-29 milioane. Discontul privat notează în Viena constant $3\frac{7}{10}\%$.

O nouă reducere a etalonului — deși se ventilează — cu considerare la referințele economice ale monarhiei nu pare motivată.

Cartelul băncilor, care se va pune în praxă peste câteva zile, sigur va scumpi prețul banilor în țara întreagă.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Codrul“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Buteni este firma unei noue întreprinderi financiare românești, ce și-a ținut adunarea generală de constituire la 12 crt. sub prezidiul d-lui Traian Magieru. protopop. Noua societate s'a fondat un capital de K 100,000 — și direcțiunea s'a constituit din dnii: Dr. Aug. Grozda, adv.; Dr. George Popa, adv.; Ioan Russu, învățator; Ioan Cosma, preot, toți din Buteni; Alex. Nica, preot Almaș; Terente Micluța, preot Ciued și Aug. Mihuliu, preot Sebeș.

În comitetul de supraveghiere s'au ales d-nii: Em. Comșa, dir. exec., la „Crișana“, Brad; Pavel Cotoiu, comerc., Baia de Criș; Salustiu Barbu, farmacist, Buteni; Patrichie Covaciu, învăț., Sebeș și Ioan Popoviciu, preot, Bârsa.

Filiala „Crișanei“, din Hălmașiu a fost inaugurată la 18 crt. Conducător al ei este d-l Emil Russu. I-i dorim prosperare!

„Munteana“, institut de credit și păstrare pe acții în Offenbaia. Adunarea generală extraordinară convocată de acest institut pe 14 crt. și care avea să hotărască dizolvarea acestei societăți neputându-se ține din lipsa numărului recerut de acționari, — direcțiunea a convocat o nouă adunare generală pe 28 Iuliu a. c. cu ordinea de zi deja stabilită și publicată.

Ustrední banka českých sporitelů în Praga. (Banca centrală a casselor de păstrare boeme). Primim dela acest institut spre publicare următoarele:

Cu considerare la articolele publicate prin jurnale, că „Banca centrală a casselor de păstrare boeme“ nu participă la desbaterile cartelului băncilor mari, suntem necesitați a remarca, că această provine din motivele și cauza, că de astădată și institutele provinciale ar fi lovite de condițiunile nefavorabile, care împrejurare și de altfel ar fi insuportabilă, dat fiind, că institutele provinciale ca acționarii băncii noastre, în adunarea generală, însele ar propune și stabili direcțiunea, care să se observe din partea organelor conducătoare, referitor la chestiunea, ce le privește așa de aproape și direct.

Afară de aceasta decid în chestiunea aceasta, — după cum s'a mai remarcat, — și considerațiunile de ordin național, pentru că Banca centrală a casselor de

păstrare boeme, — avându-se în vedere natura lucrurilor, — nu poate simpatiza cu modul conducerei, care dupăcum se prevede, e cu totul străin de relațiunile noastre de aici — și nu i-se poate subordona.

E de notat, că în Ungaria i-se adresează guvernului un apel energic, prin care i-se cere, ca să facă accesibile și băncilor provinciale surplusurile sale libere, pe cari până de prezent le-a plasat altfel. Aceasta se referă anume la Postsparcassa și la Banca Austro-Ungară.

În ce privește punctul de vedere al institutului nostru, privitor la cartelul băncilor mari din Austria, ne vin o serie de epistole dela institute de bani provinciale din monarhia întreagă, cari toate indică și relevează în general, că cu cercul de activitate al băncilor provinciale timpul întratată se va restringe, încât ele vor fi supuse, — întocmai ca și clientela privată, — la grația și disgrăția institutelor mari de bani străine.

„Vulturul“, institut de credit și de economii soc. pe acții în Tășnad și-a ținut adunarea generală de constituire la 23 Iuliu a. c. cu următoarea ordine de zi:

1. Constituirea biroului;
2. Constatarea acțiunilor subscrise;
3. Deciziune asupra înființării institutului și asupra mărimii capitalului social;
4. Stabilirea statutelor;
5. Raportul fondatorilor despre alegerea direcțiunii pe timp de 3 ani;
6. Alegerea comitetului de supraveghiere pe timp de un an;
7. Deciziune în privința absolutului pentru fundatorii institutului.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria. Din raportul ministerului de agricultură publicat de curând cu privire la situațiunea agricolă în jumătatea primă a lunii Iulie se vede că nu s'a putut încă evalua definitiv rezultatul recoltei cerealelor din an. crt., pentru că treeratul s'a făcut numai în puține locuri. Referitor la recolta paielor e plângere generală; astfel lipsa de nutreț crește. Din cauza secetei plantele de nutreț nu s'au putut dezvoltă corespunzător, de asemenea nici cucuruzul și nici cartofii. În unele locuri a făcut stricăciuni grindina, în altele chiar și ninsoarea. Recolta se prezintă aproximativ la 15 Iulie astfel: grâu 37-3 mil. măji metrice (în an. trecut 32-8). sâcavă 11-53 mil. măji metrice (an. trecut 10-69), orz 11-62 mil. măji metrice (în a. trecut 13-73), ovăș 9-96 mil. măji metrice (în a. trecut 11-54). Raportul ministerial mai accentuează, că lipsa de ploaie a dat anză la îngrijorări și în ce privește dezvoltarea napilor, tutunului, canepii, plantelor de nutreț, nu mai puțin și în ce privește dezvoltarea strugurilor, a poamelor tomatice, a pășunilor și livezilor. Lucrările agricole se fac cu utală de neerezut, așa că seceratul este urmat fără întrerupere de cărat și treerat.

LEGISLAȚIUNE.

Lege pentru fondarea vetrei familiare (Homestead, ceteste: Hoomsted). Precum anunță o foaie litografată din capitală în ministerul justiției s'a terminat în zilele acestea proiectul de lege privitor la fondarea vetrei familiare (Homestead). Proiectul de lege se compune din 65 §§ în 5 capitole. În capitolul I, se cuprind condițiunile fondării vetrei familiare; capi-

tolul II normează *procedura de fondare*; capitolul III, arată în 3 grupe *efectul de drept* al fondării vetrei familiare; capitolul IV tratează despre *încetarea calității de vatră familiară*. Capitolul V în fine cuprinde diverse dispoziții de încheiere.

Noua lege industrială. În zilele trecute s'a dat publicității din partea ministrului de comerț un nou fragment din partea a doua a proiectului noii legi industriale. Partea a doua și ultimă a acestei legi cuprinde dispoziții cu privire la sistările de lucru și eschideri, la procedura judecătorilor aleși și de pace, la organizația industrială, apoi dispoziții penale etc.

Din capitolele acestea a apărut deocamdată numai partea privitoare la organizația industrială, pe când părțile, cari tratează despre greve și boicaturi se vor da publicității numai la toamnă.

Partea privitoare la organizația industrială apărută acum constă din 6 capitole și se ocupă cu corporațiile industriale și comerciale, evidența industriilor, asociațiile industriale și comerciale, cu camerele de muncitori și însoțirile industriale.

CRONICA.

Domnul Vasile C. Osvadă, direct. „Agricolei“ din Hunedoara și redactorul „Tovărășiei“ din Orăștie a fost numit din partea ministrului de agricultură *corespondent economic*. Felicitările noastre!

Alegere de director executiv substituit. În urma concursului apărut la timpul său și în Revista noastră, direcțiunea institutului „Progresul“, din Ilia Murășană a ales la postul de director-executiv substituit pe d-l *Stefan Chiriloviciu*, cand. de adv., în Ilia-murășană.

Bancheri Șarlatani. În Budapesta s'a descoperit din partea poliției un consorțiu de bancheri șarlatani, format anume pentru a seduce pe oamenii creduli la operații de bursă și apoi pe baza aceasta a-i pungăși fără milă. Consorțiul susține și edită pentru informarea publicului un mare număr de *reviste de specialitate*, pe care le distribuia gratuit și cu ajutorul cărora făcea reclamă pentru anumite hârtii de valoare cotate la bursă, al căror preț îl urcă sau reducea în mod meșteșugit, după cum cerea trebuința. Victimele bancherilor șarlatani sunt mai ales proprietari, capitaliști și funcționari etc. din Germania.

Contabil-Corespondent caută o întreprindere de fabrică din România. Se cere cunoașterea perfectă a limbii române și germane, în vorbire și scriere. Salar începător Lei 250—300 lunar. Ofertele sunt a se trimite la d-l *Iosif Oncioiu*, șef-cont. al Filialei „Albina“ în Brașov.

ÎNVAȚĂMÂNT.

Direcțiunea Școlii comerciale sup., gr.-or. române din Brașov.

Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1908/1909 se va începe la 1-a Septembrie v. 1908. Inscriserile se fac de direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotațiile pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi decât cel admis de regulament adică 40 de elevi și numai în cazuri de tot excepționale numărul de 45.

4. Cei neinsinuați până la termenul fixat în punctul prim, precum și cei-ce nu vor prezenta la însinuare atestatele convenite pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere atestat școlar și atestat de botez.

Examenele supletorii și de emendare se vor ține în 1 și 2 Septembrie v. Cei-ce vor întârzia atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenele de privațiști și maturitate de corigență oral se vor ține în 6 Septembrie v. Aceștia au însă a se însinua în persoană la direcțiune cel mult până în 1 Septembrie v. Privațiștii au a plăti la direcțiune taxele pe un an școlar cu *74 coroane* și taxa de examen de *80 coroane* deja la însinuare pentru examen.

Taxa de primire e *8 coroane*, didactru *60 coroane* și alte taxe *6 coroane*, și trebuiesc plătite la înscriere cel puțin jumătate, iară până în Februarie restul. Elevii, cari nu-și vor achita la timp taxele, vor fi opriți dela cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni străine decât cea română greco-orientală și greco-catolică plătesc didactru dublu.

Fiecare elev va mai plăti pe seama fondului de penziune al profesorilor încă o taxă de *10 coroane*, o *taxă edilă de 20 coroane* pentru zidirea școlii, iară pentru excursiuni școlare și alte trebuințe suma de *6 coroane*.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile și recvizitele necesare *nou și în bună stare*, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și recvizite și folosirea de cărți vechi și necorespunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipiul și uniforma proprie a școlii comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de școală și se impune în mod obligator tuturor elevilor din școala comercială. Forma și culoarea se pot afla dela direcțiune. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlarii să se adreseze la direcțiune.

Direcțiunea.

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul școlii comerciale superioare gr.-or. române din Brașov pe anul 1907/8 (al XXIX al existenței sale). Publicat de *Arseniu Vlaicu*, director. Vom reveni.

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“, s'a distribuit în zilele trecute. Este o lucrare voluminoasă de 132 pagini cu numeroase ilustrații și faximile și cuprinzând un material vast și valoros provenind dela foști și actuali colaboratori ai Gazetei. Recomandăm cetitorilor noștri cu toată căldura procurarea acestei rare publicațiuni, care precum se știe se vinde în favorul fondului pentru ajutorarea gazetărilor români dela noi.

Firme falite:

Galler Péter, comerciant de lemne în Becicherecul-mare, tribunalul în loc, însinuarea pretensiunilor până în 14 August, liquidarea lor în 26 August, alegerea comitetului concursual în 29 August a. c.

Haner M. Hermann, comerciant în Oradea-mare, tribunalul în loc, însinuarea până în 14 August, liquidarea în 25 August, alegerea comitetului în 27 August a. c.

Doppler Hedvig, comerciant în Bavaniste, tribunalul în Biserica-Albă, însinuarea în 15 Septembrie, liquidarea în 26 Septembrie, alegerea comitetului în 28 Septembrie a. c.

Otvös Daniel, comerciant în Cluj, tribunalul în loc însinuarea până în 12 Septembrie, liquidarea în 8 Octombrie, alegerea comitetului în 10 Octombrie a. c.

Weinberger Leopold, comerciant în Reghinul-săsesc, tribunalul în Murăș-Oșorhei, însinuarea până în 14 Septembrie, liquidarea în 12 Octombrie, alegerea comitetului în 14 Octombrie a. c.

Insoțirea industrială din Murăș-Oșorhei, a decis liquidarea. Creditorii au de a-și însinua pretenziunile la liquidatori până la 6 Decembrie a. c.

Firme insolvente:

Kubaszek Róza, comerciant în Banffyhungad.

Décsey József, comerciant în Bichiș-Ciaba

Rubin István, comerciant în Buziaș.

Glanz Izidor, modist în Sânmărtin.

Kohn Ferenc Urmasul, croitor în Alba-Iulia.

Elek Izidor, comerciant în Cluj.

Raposa Iván, comerciant în Covasna.

Haner H. Armin, comerciant în Oradea-mare.

Kardos Lipót, comerciant în Oradea-mare.

Klein Hermann, comerciant în Gherla.

Oprean Silvestru, comerciant faht în Orăștie, marfă are în valoare de K 45.590 pretenziuni K 5789, pasivele sunt K 57.697.

Steiner József, comerciant de ghetete în Timișoara.

Sumar.

Socialismul. — Banca culturală și noi. — Schimbarea și întregirea legii execuționale. — Fondări noue și urcări de capital în sem. I. 1908. — Cartelul Băncilor. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „Codrul“, Filiala „Crișanei“, „Munteana“, Ustredni banka ceskyeh sporitelen în Praga. „Vulturul“. — *Agricultura*: Situațiunea agricolă. *Legislațiune*: Lege pentru ocrotirea vetrei familiare. Noua lege industrială. — *Cronică*: Domnul Vasile C. Osavadă. Alegere de director executiv substituit. Bancheri Șarlatani. Contabil-Corespondent. — *Invățământ*: Direcțiunea școalei comerciale sup., gr-or. române din Brașov. — *Bibliografie*: Anuarul școalei comerciale superioare gr-or. române din Brașov. Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“. — Firme falite, Firme insolvente.

Nr. 580—1908.

CONVOACARE.

În sensul §§-lor 23 și 25 din statute membrii *Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român* se convoacă la

adunarea generală ordinară

în Șimleu, în zilele de 7 și 8 August st. n. 1908.

Programul adunării este:

Ședința I.

Vineri, la 7 August st. n. la oarele 10¹/₂ a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) cenzurarea socotelilor anului 1907 și a proiectului de buget pentru anul 1909;
 - c) inscrierea membrilor.
5. Prezentarea eventualelor propuneri.*)
6. Conferență literară de Oct. C. Tăslăuanu.

Ședința II.

Sâmbătă, la 8 August st. n. oarele 10 a. m.

1. Conferență economică de Romul Simu.
2. Rapoartele comisiunilor.
3. Fixarea locului pentru adunarea gener. din 1909.
4. Dispozițiuni pentru verificare, procesului verbal.
5. Închiderea adunării generale.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 25 Iunie 1908.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.,
prezident.

O. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

* Eventualele propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului „Asociațiunii“ (în Sibiu Strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

„TIMIȘANA“. inst. de cred. și economii în Timișoara.

CONCURS.

Se caută un **funcționar de bancă**, cu pregătiri teoretice și praxă bună, care posedă perfect limba română, maghiară și germană.

Reflectanții au să comunice pretenziunile lor de salariu, să dovedească cu documente cerințele de mai sus, iar cererile astfel înscrise și scrise cu mâna proprie în toate 3 limbile, sunt a se prezenta după putință în persoană, până la 1 Septembrie a. c.

Timișoara, 22 Iulie, 1908.

Nr. 120 (1—2).

Direcțiunea.

„FORTUNA“

inst. de cred. și econ. soc. pe acții în Rodna-veche (Ôradna).

CONVOCARE

P. T. D. acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acții „Fortuna“ din Rodna-veche sunt convocați pe 17 August a. c. la

adunarea generală extraordinară,

la 8 oare a. m. în localul institutului.

Dacă adunarea generală din lipsa de voturi nu s'ar putea ține se convoacă o a doua adunare generală pe 25 August la 9 oare, când conform §-ului 24 vor decide cei de față.

Programa:

1. Raportul direcțiunii făcut pe baza examinării revizorului expert și a conziliului de supraveghiere cu comisiunea delegată spre a examina actele și valorile institutului primite dela fostul Director, și constatarea dubioaselor, cum și abscrieri în contul fondului de rezervă pentru bilanțul viitor.
2. Alegerea de direct. definitiv, modul salarizării lui.
3. Modificarea ori amplificarea §-ului 28 din statute.

Din ședința Direcțiunii institutului de credit și economii societate pe acții „Fortuna“.

Rodna-veche, (Ô-Radna) la 18 Iuliu 1908.

Nr. 118[1—1]

Direcțiunea.

„CRIȘANA“, institut de credit și economii în Brad.

CONCURS.

Se publică concurs pentru ocuparea unui post de **practicant**, dotat cu un salariu anual de 840 coroane.

Reflectanții au să documenteze, că au absolvat cu maturitate o școală comercială și că posed pe deplin limba română și maghiară și eventual și cea germană.

Cei cu praxă de bancă vor fi preferiți.

Petițiunile sunt a se înainta până în 1 August a. c. subsemnatei direcțiuni, iar postul e a se ocupa în 1 Septembrie 1908 eventual și mai curând.

După serviciul provizor și neexceptionabil de un an, va fi numit funcționar definitiv cu salariu anual de 1100 cor., 200 cor. bani de quartir și tantiema statutară.

Brad, 11 Iunie 1908.

Nr. 117 (2—2)

Direcțiunea.

„SĂTMĂREANA“,

instit. de credit și economii societate pe acții în Seini.

CONCURS.

Se publică concurs pentru un post de **practicant** dotat cu salariu anual de K 840.

Reflectanții au să documenteze, că au absolvat o școală comercială superioară și că posed deplin — în scris și vorbire — limba română, maghiară, eventual și germană.

Practicantul ales are să-și ocupe postul îndată după alegere sau cel mult până în 1 Septembrie st. n.

După un an de probă prestat spre îndestulire *practicantul va fi numit oficial* cu salariu de K 1200 și adăus de salariu în înțelesul statutelor.

Recursele se vor trimite până în 1 August st. n. la adresa: „Sătmăreana“ institut de credit și economii, societate pe acții în Seini — Szinérváralja.

Seini, în 10 Iuliu 1908.

Nr. 116 (2—2)

Direcțiunea.

„POPORUL“ inst. de cred. și casă de schimb în Săliște.

AVIZ!

Aducem la cunoștința Oa. publică că institutul nostru își începe activitatea la 1 August a. c. st. n.

Pe lângă afacerile obicinuite la institutele de bani „Poporul“ se mai ocupă și cu schimbarea de monete (bani) străine.

Săliște, în 20 Iuliu 1908.

Nr. 119 (1—1).

Direcțiunea.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.

Asigurări pe viață în toate combinațiile.

Asigurări pentru cazuri de accidente.

Asigurări contra pagubelor prin grindină.

Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe).

Nr. 1 (26—52)

Asigurări de sticle la galantare, etc.

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea hipotecelor și reduceri considerabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.